

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

Vt magnus fuerit dolor Christi propter pœnalitates quascunque, tam Martyrum, quàm aliorum iustorum, & præcipuè suæ Matris per veram compassionem, & de doloribus B. Virginis Mariæ. Cap. XXIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

vincens, quousque saeuies in tuam originem? quousque persequeris in fontem? quousque cunctis gratus, suavis & amplectendus, in eum, qui te genuit, solum crudelis inueniris? cum nec dulcis Iesus tanto discrimine retrahatur, nec tanta pœnalitate dolorum & angustiarum moueatur, nec tanta opprobriorum irrogatione in concepto proposito te pescat; sed inexpressibili quodam desiderio salutis animarum immobiliter perseverat. Nullus enim vnquam sitiens potum, vel moriturus vitam cunctis mortalibus optatam sic affectauit, sicut ex amore sitiuit Christus peccatores saluos facere, & se eis amabilem exhibere.

Ve magnus fuerit dolor Christi propter pœnalitates quasunque, tam Martyrum, quam aliorum iustorum, & præcipue suæ Matris per veram compassionem, & de doloribus B. Virginis Marie. Cap. XXIX.

Doloris
Christi cau-
sa quarta.
LIIL.

Ixi: Ascendam in palmam, & apprehendam fructus eius.

Ioan. 10.

Compassio
Christi erga
suos.

Acto. 9. &
22.

Magnitudo
dolorum
Christi.

Quarta proinde causa doloris & tristitiæ in Christo fuit, quia non solum omnia tormenta Martyrum, sed etiam omnes labores, miseras, pœnalitates, dolores, angustias, confusiones, irrisiones, & pressuras interiores & exteriores omnium iustorum (quorum ipse caput erat) in se pœnaliter pertulit, compatiendo tanquam verus amicus, quos vtique sicut animam suam dilexit: vt pote pro quibus *animam* suam ponere paratus erat. Nec solum pro illis, & cum illis, qui tunc fuerunt, sed etiam qui præcesserunt, & qui futuri sunt vsque in finem sæculi, tunc simul patiebatur: & quod post resurrectionem non potuit, pro tunc adimplere voluit. In cuius argumentum ad Saulum contra suos saeuientem ait: *Saule, Saule, quid me persequeris? Ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris.* Eum enim persequabatur in membris suis.

Omnes igitur & singulas aduersitates & pœnalitates omnium electorum suorum Christus clarius & magis distinctè cognouit, quam aliqua mens humana aliquod singulare posset intelligere. Et ex his in anima Christi tantus generabatur dolor, quanta fuerunt omnium aliorum iustorum pœnalitates & anxietates. Omnium enim Martyrum & aliorum iustorum dolores ita suscepit Christus per compassionem, quod eius cordi dolorosius infixæ fuerant, quam in Martyribus & alijs electis, qui illa supplicia sustinuerant. Et omnium dolores in corde suo non solum excepit in generali, sed etiam singulariter singulos multò distin-

distinctius & perfectius, quam iij. qui pro suo nomine illos sustinuerunt, ut sic in omnibus electis, & cum eis pateretur, & sua compassione omne poenale & dolorosum fructuosius redderetur. In cuius argumentum, cum iam sacrificium eius esset consummandum, tam efficaciter etiam pro crucifixoribus exoravit, ut etiam eis in profectum & meritum cederet, dicens: *Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt.* Luc. 23.

Et quod maius miraculum habet benigna pietate? Hoc enim verbum magna patientiae & mansuetudinis, magni amoris & indicibilis bonitatis, magni dulcoris & venie fuit. Tantam enim mansuetudinem feruans in contumelijs, tantam patientiam exhibens in tormentis, tam ineffabilem benignitatem reddens impijs crucifixoribus, evidentijs se declaravit esse Filium summi Patris. Non ergo desperet amplius quisque poenitens. Quid enim conuerso non ignoscitur, cum fusus Christi sanguis agnoscatur? Quis homicida desperet, si reditus est in spem, a quo & Christus occisus est? Vnde ait beatus Anselmus: In his omnibus considera peccatus illud dulcissimum, quam tranquillitatem feruat pietatis. Non suam attendit iniuriam, nec reputat poenam, nec sentit contumelias: sed potius a quibus patitur, illis copatitur, a quibus vulneratur, illis medetur: vitam procurat, a quibus occiditur: cum qua mentis dulcedine, cum qua deuotione, in qua charitatis plenitudine clamat: *Pater, ignosce illis.* Vnde Augustinus ait: Vide charitatis affluentiam, & mirabilem patientiam. Pro inimicis facit orationem, remittit, & non expetit ultionem. Cur ergo formica, festuca, puluis, & fauilla vindictam expetis, remissionem protrahis, cum videas regem gloriae, dominum maiestatis remittentem iniurias, contumelias, & blasphemias, & condonantem omnes poenarum & crucis molestias?

Quinta denique causa doloris in Christo, fuit maternorum viscerum inexpressibilis dolor & angustia, propter nimiam compassionem. Stabat enim Maria iuxta crucem corpore, sed in Crucetota migrauerat mente, tota angustia cordialiter, ut ipse: nimirum cum dilectio Matris ad Christum excessit omnem dilectionem mortalis naturae. Tum, quia sciebat certissime, quod eam maxime diligebat, quem & verum Deum in utero suo incarnatum ex amore sciebat, & ab ea sola corpulentam substantiam Spiritu sancto cooperante suscepisse gaudebat; quem etiam, utpote plenum gratia & sanctitate, omniique virtute, summe diligendum esse cognoscebat. Tum etiam, quia per triginta tres annos Matri suae per exhibitionem amoris & obedientiae fide-

V.
Doloris
Christi causa
quinta.
Iohann. 19.

Ierit. 16.
Heb. 9.

Anselmus
ad B. Mariā.

Molo: bea-
te Mariae.
quantus.

Luca 1.

Maria re-
spondet.

lissimè adhaesit, cui nunc vicem sub cruce Mater fidelissima redde-
re volebat. Vnde dicit Chrysofomus: In passione videbis altaria
duo: vnum in pectore Mariae, aliud in Christi carne. Christus carnē
Maria immolat animam. Optat quidem ipsa ad sanguinem Filij san-
guinem addere carnis suae, & cum Domino Iesu corporali morte re-
demptionis nostrae consummare mysterium. Sed hoc solius erat sum-
mi Sacerdotis priuilegium, vt cum sanguine intraret in Sancta sancto-
rum, ideo nec Angelo, nec homini potuit in recuperatione hominis ef-
se communis auctoritas. Vnde Anselmus ad Beatam Virginem ait: Ve-
rè tuam animam pertransiuit gladius doloris, qui tibi amarior extitit
omnibus doloribus cuiusuis corporeae passionis. Quicquid enim cru-
delitatis inflictum est corporibus Martyrum, leue fuit, aut potius ni-
hil, comparatione tuae passionis: quae nimirum immensitate sua trans-
fixit penetrabilia benignissimi tui cordis. Obsecro Domine, indica ani-
mae meae, vel potius me fac sentire per amorem Filij tui, quantus tibi
dolor inerat, cum videbas Filium tuum vultu lachrymabilem, facie
despicabilem, in Cruce distractis membris erigi, & hostiam illam pre-
tiosam in altari Crucis pro nobis omnibus offerri. Videbas, inquam,
vultum eius amabilem factum omnibus indecorum, genas & os eius
gloriosum praemortis eius angustia pallidum. Videbas caput illud tre-
mendum deorsum inclinatum, & praedolore fatigatum. Videbas eum
denique poenis & miseris multis obuolutum, nec ei praestare valebas
solatium vllum, vel auxilium. In nullo profus ei aliquo subue-
nire potuisti. Quantam ergo tristitiam habuisse putamus te Matrem
eius secum per omnia participantem? Nam mensuram doloris vehe-
mentis naturam mortalem comprehendere posse non credo; quia ra-
tio dicitur, experientia probat, & vis magni amoris approbat, quod
multum dolebas, quia multum diligebas. Si enim sola passionis Filij tui
memoria nonnullos deuotos ob magnam compassionem velut exani-
mes reddit, quid fecit praesentia crudelissimae passionis & mortis in ea,
quae generauit ipsum mundi Saluatorem patientem? Et si sola memoria
tantum feruet in mente peccatoris, quantum aestuabat in mente san-
ctissimae Matris? Maria. Qui me humile ancillam ex gratia eligere di-
gnatus est in Matre, ipse cor meum ardentissimo amore constrinxerat, vt
nusquam nisi de ipso, & in ipso spiritus meus summam latitiam & tristitiam
recipere posset. In eo namque cuncta possederam, & eius dilectio fuit mi-
hi totius orbis plena possessio. Anima mea ibi erat, ybi IESVS erat;

acma

ac magis in eo, quàm in me ipsa vivebat. Inspecere speciosum *forma*
prestantis hominum, erat cordis mei plenum gaudium. Nunc autem [Gal. 4.]
 omnia mihi versa fuerunt in amaritudinem. Pensa igitur quàm ama-
 ris eram repleta doloribus, quantisque vexabar in corde singultibus:
 tantis enim in mente vexabar angustijs, quòd pro eo mori mihi fu-
 illet solatium singulare. Aspiciebam infelix & misera Filium meum
 in cruce pendentem, quem nimium diligebat anima mea: & de vultu
 illius omnis decor abcesserat. Ab eo videbam me deseri, quætu genu-
 eram, quod erat mihi dolor maximus: Ideo vox mea periit, omnis
 virtus mea evanuit, sensus recessit, & immensa me calamitas oppres-
 sit. Oculos lachrymosos sursum leuavi, dilectum suspensum vidi, nec
 in aliquo illi solatiū prestare potui. Respexi deorsum, & cum immenso
 dolore vidi eos, qui thesaurum meum rapuerūt, & tam crudeliter cru-
 cifixerunt. Defeci præ dolore, corruì præ mœnore, corde priuata eram:
 quia ipse mihi cor abstulerat, & simul secum crucifixum tenebat. Lucæ 1.
 Non multa verba promebam, sed in corde talia volebam: O gau-
 dium & exultatio spiritus mei, lumen ocalorum meorum, prius te
 vidi cum immensa lætitia cordis mei, nunc autem cum inexpressibili
 dolore & tristitia. O dolor incomparabilis orbata matris, & desol-
 tatio desolata genitricis. Mori video, in quo tota vita & salus mea
 consistit. O Filii mi, quis mihi dabit vt prote moriar? Moritur vnicus
 Filius meus, cur secum non moritur hæc mœstissima mater eius? O
 Filii mi, vltra quid faciam? quò vadam? quò me vertam? Tu mihi pa-
 ter & frater, tu mihi sponsus & filius, tu mihi omnia eras. Nunc orbo
 patre, viduor sponso, prole desolor, omnia perdo. Filii mi, vbi est tan-
 tum gaudiū, quod in natiuitate tua habui? Væ mihi, in quantum do-
 lorem versum est illud gaudiū. O benignissime Fili, desine nunc qua-
 so durus esse Matri, qui cunctis benignus semper esse consueuisti, &
 suscipe me Matrem tecum in cruce, vt qui vno corde viuunt, & vno
 amore se diligunt, etiam vna morte pereant. Nam vira mea mori-
 tur, salus mea perimitur, & omnis spes mea de terra tollitur. Cur ergo
 Mater viuit post Filiū in dolore? Tu enim mortē excipis pro peccato-
 ribus, & spes mea, & vnici solatium animæ meæ, & factus es mihi do-
 lor & amaritudo amarissima, transfodiens cor meū gladijs acutissimis, [Gal. 3.]
 indicibilibus scilicet pœnis tuis & angustijs Anselmus: Considerare
 nūc libet bona mater, optima genitrix, fidelissima nutrix, & filia de-
 solata, quis sit dolor tuus, qualis angustia tua, Vnigenitum videns

Luc 2.

crucifixum, & in nepotem mutans filium, magistrum in discipulum, regem in militem, dominum in seruum, omnipotentem in deficientem. Reuera viscera tua penetrat *gladius*, configunt animam tuam lancea & clauis, laniant mentem tuam spinarum aculei, lacerat cor tuum aspectus amorosi Filij tui. Vulnere Filij tui sunt vulnere tua, crux Filij tui crux tua, mors Filij tui, mors tua. Nutrix quomodo amittis alumnium, mater filium, ancilla dominum? Vna die orbaris omnibus bonis, & replebis omnibus malis, pernis, opprobrijs, angustijs, & miserijs. Nam dolores, quos in sua parturitione non sensisti, nunc multiplicantur in passione Filij tui. E conuerso verò, cor Filij transfigebatur gladio maternae compassionis. Vnde dicit Bernardus: O bone Iesu, magna pateris exterius in corpore, sed multo maiora interius in corde ex compassione Matris omnia tecum participantis. Vndique angustia, vndique tormenta, sentiri possunt, narrari non possunt. Et Augustinus: Cruciat te dolor tuus, sed non minus dolor eius. Non est mirum, si doles & condoles, si pateris & compateris, bone Fili in desolatione Matris, in separatione Matris, & in commendatione Matris. Nunquam enim te deseruit, non in infantia, non in adolescentia, non in passione tua. Nunquam tibi defuit eius solatium, sed nec obsequium. Lactat infantem, sequitur praedicantem, videt & comitatur patientem, contemplatur opprobria, intuetur tua vulnere, audit tua verba. Igitur merito non obliuisceris angustiae Matris, caput inclinans, & eam in matrem Iohanni commendans, ac eum in filium ei adoptans. Item Augustinus: Matri suae Dominus in cruce iam anxius, oculis & vultu annuens, ait de Iohanne: *Mulier ecce filius tuus*. Et Iohannem intuitus, ait: *Ecce mater tua*. Dum haec pauca diceret, illi duo dilecti semper lachrymas fundere non cessabant. Facebat illi duo Martyres, quia

Iohan. 19.

Luca 2.

proximio dolore loqui non poterant. *Gladius* enim doloris Christi animas utrorumque pertransiuit: sed seuerius in Matrem seuebat, quae plus diligebat. Nam saui Christi dolores in anima Matris fuerunt seui terrores. O si vidisses in illa hora lamentabili miseriam Matris Filio compatiens, Matrem pro Filio morituro merentem, Filium Matrem desolatam dulciter consolantem, siue interno compassionis vulnere audire & videre non potuisses. Et (vt dicit Hugo) Beata Virgo nunc non solum in matrem Iohanni traditur, sed etiam toti Ecclesiae, peccatoribus scilicet vniuersis. Effecta est ergo mater Dei & hominis, ma-

ter.

terrei & iudicis. Nec decet vt inter filios discordiam esse permittat.

Denique maxime dolor augebatur maternus, ad mortem appropinquante Iesu, cum cepit facie pallescere, oculos deprimere, & caput ad Matrem suam inclinare, quasi dans illi vltimum aue. Atque, inquam, doloris & omnis desolationis, quod nec verbo poterat exprimere praenimia compassione & inextimabili dolore, quasi commendans ei corpus suum tam crudeliter confossum, & Patri spiritum suum commendans, & dicens: *Pater, in manus tuas commendo spiritum meum.* Cum igitur voce Filij animam suam Patri commendantis & morientis cor maternum percepit, angustijs vehementissimis aestare coepit, & animam fidelissimae Matris gladius doloris pertransiuit. Manus suas sursum extendit, praecordis desiderio tagere cupiens dilectum, vt vel sic dolori & amori melius consulere potuisset. Et cum aliud solatium non haberet, sanguinem ex eius vulneribus profluentem, & vsque ad terram stillantem, nimia cum aueritate suscipiebat, illum crebrius deosculans, in tantum vt facies Matris de sanguine occisi Filij sanguinolenta redderetur. Manus erigebat sursum, amplecti cupiens Filium, sed frustra manus extensae redibant incomplexae. O quam male tunc erat piissimae Matri, grauius erat illi viuere vita tali, quam gladio mortis ab impio necari. Ideo plorans plorabat, & sine intermissione gemitus irremediabiles dabat. Interim Ioseph & Nicodemus occulti Iesu discipuli venerunt ad deponendum corpus eius. Quos dum dolorosa Mater Filium deponere volentes vidit, paululum reuixit spiritus eius, & quasi de morte confurgens, prout poterat, eis adiutorium ministrabat. Vnus clauos extraherebat, alter ne caderet, corpus exanime sustentabat. Maria vero stabat in altum brachiale uans, caput dependentiaque brachia Filij sui super pectus trahens, irremediabiliter flens, & ea deosculans. Quot autem illic lachrymas, gemitus, & suspiria fundebat vniuersi, quis explicet? In tantas enim prorubebant lachrymas, quod vix eorum quisque verba formare poterat. Cum autem Filij corpus in terra positum fuerat, ruens super illud electa Mater praedoloris incontinentia, qui maxime tunc augebatur in amplexu & osculis Filij (sicut ait Augustinus) faciem eius & vulnera tam copiose lachrymis perfundebat, vt carnem eius cum spiritu in lachrymis solui putares: saepiusque deosculans illa felicissima membra, frequenter ingeminabat, dicens: O dulcissima Fili, quid fecisti? Cur te Iudaei crudelissimi crucifixerunt? Videbat enim corpus eius sic male tractatum ab im-

Dolor Matris ex morte Filij.

Luca 23.

Thren. 1.

Math. 27.

11. 30. 1

Deposicio Iesu.

pijs, ac laceratum, totumque cruciatum: & ideo tam copiose lacry-
mis illud irrigabat, quod super lapidem, in quo positum fuerat corpus,
defluerent, ubi postmodum eius lacrymae diu cernentibus apparuis-
se dicuntur. Nam hoc maxime doloris angustias augmentabat, quod
illum videbat morientem, totum afflictum & derelictum, totum de-
spectum & laceratum, totum anxiu[m] & sicibundum, totum oppres-
sum & violentatum: & sic perseverans in indicibili dolore, paupertate
pressa, & necessitate coacta, sub alieno tecto cogitur dies lugubres du-
cere, ac alienis elemosynis sustentari, Mater Dei, Regina caeli, Domi-
na mundi.

*Ut amorosa fuerit Christi passio, & quomodo rationabiliter eam sustinuit
in cruce, ac de passionis eius gratia recordatione.*

Cap. XXX.

Ferculum
Christi
quid.

Ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis Labani. Cant. 3.
Quamvis per hoc ferculum, secundum Richardum, ibidem,
anima sancta potest intelligi, quae Christum reficit, dum
bonis operibus, studijs, ac desiderijs eius delectatur, sicut
scriptum est: Populus meus saturavit me votis, implevit
me odorem: tamen secundum aliam significationem, per ferculū
intelligi potest, vel Virgo gloriosa, in qua Christus novē mensibus re-
quieuit, cuius uterus virginalis fuit ferculū Salomonis, utpote de quo
dicitur: *Beatus venter qui te portavit*: vel ipsa crux beata, in qua Chri-
stus pro nostra salute pepedit: cui & ex amore beata Virgo fideliter se
iunxit, ut de ea diceret Bernardus super Cantica: Tā avīs amoris mē-
tem Mariæ repluerat, ut cum lacrymis astans cruci, animā, & si non
posuit, tamen exposuit. O ferculū crucis felicissimū, quo Christus de-
scendit ad nostra vilissimā, ut nos traheret ad sua sublimia. Nunc enim
hoc ferculo anima sancta fertur in Deū, quo & Helias receptus est in
caelum. Hæc enim est peccatorum scala, per quam Christus ad se traxit
omnia sicut prædixit: *Ego si exaltatus fuero à terra, omnia trahā ad me-
ipsum*. Hanc enim ex intima charitate pro nobis amplectens, & sibi
baiulans crucem, cum ea simul totius mundi (quantum ad sufficientiam)
tulit offensam cum infinitis opprobrijs, exiens in eum qui dicitur
Calvarie locum. Occurre illi nunc anima mea, & vide sponsum tuum
pro te sibi Crucē baiulātem, & sub eius onere curvum, ac multum an-
xium incedentem, ad locumque, ut pro te mortem sustineat, ex amo-
re pro-

Luce 11.

4. Reg. 2.

Ioan. 12.

Ioan. 19.